

UCHWAŁA NR XLIX/377/21
RADY MIEJSKIEJ W ŁAPACH

z dnia 20 grudnia 2021 r.

**w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Łapy na 2022 rok.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372; zm.: Dz. U. z 2021 r. poz. 1834.) oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) w związku z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) Rada Miejska w Łapach uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Łapy na rok 2022 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Realizację zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Łapy na rok 2022 powierza się Burmistrzowi Łap.

§ 3.

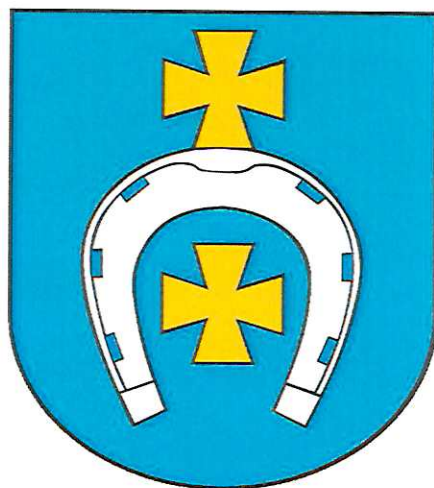
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Stawomir Jan Maciejewski
Stawomir Jan Maciejewski

Załącznik
do uchwały Nr XLIX/377/20
Rady Miejskiej w Łapach
z dnia 20 grudnia 2021 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII
NA TERENIE MIASTA I GMINY ŁAPY
NA ROK 2022**

Łapy, listopad 2021 rok

Spis treści

WPROWADZENIE.....	2
1. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ.....	4
2. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W GMINIE ŁAPY.....	7
3. ZADANIA DO REALIZACJI, PODSTAWOWE KIERUNKI DZIAŁANIA.....	19
4. ODBIORCY PROGRAMU	20
5. REALIZATORZY PROGRAMU	21
6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	21

Wprowadzenie

Rok 2020 i 2021 został zdominowany przez stan epidemii COVID-19, co skutkowało wprowadzeniem Ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. W związku z koniecznością realizacji obowiązku zachowania dystansu społecznego i związanymi z tym obostrzeniami, zmianie uległo funkcjonowanie różnych instytucji i placówek, w tym miejsc pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dn. 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.) na gminę nałożony jest obowiązek corocznego uchwalenia Programu a co za tym idzie realizacji zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Stan epidemii i wprowadzone w związku z tym szczególne regulacje nie zwalniają z obowiązku realizacji zadań własnych samorządów w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dostosowany jest do potrzeb lokalnych oraz skierowany do wszystkich mieszkańców, określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz w zakresie minimalizacji szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania alkoholu czy narkotyków oraz występowania zagrożeń dotyczących szeroko rozumianego zdrowia psychicznego. Program wyznacza kierunki w ramach których Gmina Łapy zamierza podejmować działania określone w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, oraz Narodowym Programie Zdrowia. Realizacja Programu zakłada współpracę wielu podmiotów, instytucji, organizacji pozarządowych itp., działających w obszarze profilaktyki uzależnień. Działania związane z profilaktyką mają charakter długofalowy i stanowią kontynuację wcześniej podejmowanych Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla gminy Łapy.

Podstawowym celem Gminnego Programu jest ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym głównie szkód zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Wzrost społecznej świadomości związanej z tematyką uzależnień, ograniczenie dostępności środków

psychoaktywnych, opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej czy narkotykowej, pomoc rodzinom zmagającym się z problemami wywołanymi używaniem środków psychoaktywnych oraz integracja społeczna i zawodowa osób dotkniętych uzależnieniami.

Gminny Program zawiera równocześnie zadania własne gminy w obszarze profilaktyki narkomanii wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Narkomania to drugi problem, na którym należy skupić szczególną uwagę, ponieważ powszechność narkotyków oraz nowych substancji psychoaktywnych (zwanym „dopalaczami”) wcześniej była problemem głównie dużych miast, dzisiaj są one obecne w miasteczkach oraz na wsiach.

Oprócz zadań wynikających bezpośrednio z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, jak i z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w działaniach profilaktycznych należy mieć na uwadze również nowe zjawiska, które wywołują co raz więcej zachowań problematycznych. Chodzi tu głównie o prowadzenie działań mających na celu zachowanie bezpieczeństwa w sieci, ale również o uzależnienie od Internetu, hazardu czy zakupów.

1. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Uzależnienia pojawiają się w życiu jako reakcja na określone emocje, zazwyczaj zbyt trudne do swobodnego przeżywania i wyrażania.

Osoba uzależniona zwykle zaprzecza problemowi, a przyczyn cierpienia poszukuje w świecie zewnętrznym. Nie sposób mówić prawdę innym, gdy nie mówi się jej samemu sobie. Nałóg dla wielu jest pociągający dlatego, że przykrywa bolesne emocje i wewnętrzną pustkę, zwalnia od konfrontacji z życiem. Zrozumienie tego jest podstawą skutecznej terapii.

Tak naprawdę uzależniamy się od doznań, a nie substancji. Już na wczesnym etapie życia stajemy się niewolnikami uznania, pochwał, akceptacji. Wrastamy w społeczeństwo napędzane podziałem na podziwianych i podziwianych, na tych, którzy odnieśli sukces, i tych, którzy oglądają sukces na billboardach, w telewizji, którzy czytają o nim w prasie.

Alkohol, morfina, amfetamina, czy papierosy pojawiają się w życiu jako reakcja na określone emocje, zazwyczaj zbyt trudne do swobodnego przeżywania i wyrażania. Czasami używki są odpowiedzią na doznanie pustki, niskie poczucie własnej wartości, które zachęca do tego, by znaleźć uznanie w grupie rówieśniczej albo zawodowej. Zdarza się również, że pozbawieni świadomości, ale również pragnienia, by dokonać w sobie głębszego wglądu, idziemy wygodną drogą wybraną przez innych. Na zasadzie: skoro wszyscy piją, dlaczego i ja mam nie spróbować? Takie zwykle są początki uzależnienia, które obiecuje wyzwolenie, ale w praktyce zawsze ogranicza naszą wolność.

Uzależnienie to stan, w którym funkcjonowanie danej osoby jest zależne, ale też kontrolowane przez pozyskiwanie substancji, jej używanie i dochodzenie do siebie po użyciu owej substancji. Uzależnienie może również dotyczyć zachowań, a nie tylko substancji i wtedy mamy do czynienia z uzależnieniem behawioralnym. Hazard, pracoholizm, zakupoholizm, kompulsywne objadanie się – zaliczają się właśnie do tej grupy, do której można też wrzucić uzależnienie od pornografii, komputera, Internetu i telefonu komórkowego.

W przypadku uzależnienia fizycznego mechanizm leczenia jest dosyć prosty – po odstawieniu przyjmowanej substancji i odtruciu organizmu problem znika. – Jednak nie znika kwestia uzależnienia psychicznego, które stanowi kwintesencję problemu .

Terapia uzależnień jest długotrwała i trudna. Opiera się na ogromnie zróżnicowanych oddziaływaniach, takich jak: psychoterapia (indywidualna i grupowa), treningi interpersonalne, komunikacyjne, umiejętności budowania relacji, wyrażania emocji, warsztaty ekonomiczne czy terapia skoncentrowana na rozwiązaniach. Czasami częścią terapii uzależnień jest farmakologia, zwłaszcza podczas epizodów depresyjnych – jednak za każdym razem leki pełnią funkcję pomocniczą.

Cały proces zazwyczaj trwa od półtora roku do dwóch lat – jeśli ma dojść do realnej i trwałej zmiany. Zdarzają się oczywiście i takie przypadki, że osoba uzależniona uporała się z nałogiem sama, takie, w których wystarczyła sześciotygodniowa terapia w ośrodku, ale również takie, w których po dwudziestu latach uzależnienia i spędzenia kolejnych lat na terapiach i treningach – nie widać efektów.

Co decyduje o skuteczności w leczeniu uzależnienia? – Kluczowa jest motywacja - do leczenia często zgłaszają się ludzie z powodu lęku przed utratą określonej rzeczy, posady w pracy, ukochanej osoby grożącej rozwodem. Zdarza się, że nie jest to wystarczający impuls do trwałej zmiany, czasami chodzi wyłącznie o utrzymanie obecnego stanu rzeczy. Tacy uzależnieni mogą nawet chodzić na terapię, odpowiadać na pytania, spełniać formalne wymagania leczenia, ale wewnątrz siebie pozostają bierni i gotowi w każdej chwili wrócić do substancji lub nawyku, od którego są uzależnieni. Nie dokonują wglądu i najczęściej pytają siebie: „Co muszę zrobić, by życie wyglądało jak dawniej?”, zamiast zapytać siebie: „Co się przydarzyło w moim życiu, w mojej przeszłości, jak to się stało, że jestem uzależniona/uzależniony?”. Leczenie się z uzależnienia nie ma bowiem na celu powrotu do stanu sprzed, tylko postawienie na głowie całego dotychczasowego funkcjonowania. A to wymagający czasu, uwagi i szczerości proces. Męczący i często i bolesny.

Osoby uzależnione zamiast wnikliwej pracy nad sobą czasami chciałyby dostać gotową receptę, szybki przepis prowadzący do uratowania rozpadającego się życia, a najlepiej przyzwolenie na okazjonalne spożywanie zakazanych substancji lub powtarzanie szkodliwych zachowań.

W terapii uzależnień powtarzalny jest również mechanizm spirali kłamstw. Osoba uzależniona często oszukuje samą siebie, zaprzecza problemowi, a przyczyny cierpienia poszukuje w świecie zewnętrznym, a nie w sobie. W pewnym momencie zaczyna również oszukiwać znajomych, rodzinę i najbliższych – musi to robić, bo nie sposób mówić prawdę innym, gdy nie mówi się jej sobie, nawet w intymnych myślach, które pojawiają się w chwili trzeźwości. Gdyby osoba uzależniona się nie oszukiwała, musiałaby stale żyć w dysonansie poznawczym, tzn. wiedząc, jak bardzo szkodzi sobie i innym, nadal robiłaby to, co dotąd. A to psychicznie byłoby nie do

wytrzymania. Nie na darmo w toku ewolucji wykształciliśmy mechanizmy obronne, takie jak racjonalizowanie, wypieranie i zaprzeczenia rzeczywistości, które pozwalają nam na destrukcyjne zachowania.

Jeśli odnajdujemy w sobie objawy uzależnienia, możemy po prostu zgłosić się do poradni leczenia uzależnień i poprosić o wizytę – terapia uzależnień jest w Polsce refundowana i nie potrzebujemy na nią skierowania. Jest ono wymagane jedynie przy terapii w ośrodku stacjonarnym – zazwyczaj trwającej minimum 4–6 tygodni, czasami nawet więcej. Wtedy może je wystawić lekarz rodzinny lub psychiatra. Taka intensywna praca z uzależnieniem potrafi przynieść zmotywowanym pacjentom olbrzymie korzyści, poza tym pozwala przyjrzeć się swojemu życiu z dystansu, zobaczyć tych, którzy zostali skrzywdzeni, oszukani.

Leczą się ludzie, którzy mają szansę na pozytywny bilans, tzn. są w stanie uświadomić sobie straty, jakie uzależnienie spowodowało w ich życiu, pogodzić się z tym, co bezpowrotnie utracili, i pragną zrobić coś dobrego, niejako odpracować stracony czas, albo zacząć od nowa bez oszukiwania siebie, że przeszłość nie może się powtórzyć.

Wspieranie osoby uzależnionej oznacza czasami postawienie jej wyraźnych, nieprzekraczalnych granic, a czasami wymaga rozstania – również z szacunku do miłości. – W przypadku osób uzależnionych otoczenie, które chce im pomóc, musi robić rzeczy przeciwintuicyjne. Gdy osoba uzależniona płacze, cierpi, dzwoni z prośbą o pieniądze na chleb i obiecuje poprawę – trudno nie ulec, tym bardziej gdy ją kochamy. Jeśli jednak powtarza się to dwudziesty raz, największą pomocą będzie pozwolenie jej na wzięcie odpowiedzialności za swoje zachowanie i niechronienie jej przed konsekwencjami nałogu, czyli zaprzestanie (wspólnie z uzależnioną osobą) ukrywania bałaganu, który wokół siebie robi – zarówno w sensie dosłownym, jak i w przenośni.

Mądre wsparcie polega na pomocy w podjęciu leczenia, zachowaniu abstynencji i wzięciu odpowiedzialności za swoje czyny. W przeciwnym wypadku wspieramy uzależnienie, nie osobę.

Główny Urząd Statystyczny podał najnowsze dane dotyczące spożycia alkoholu w Polsce - za 2020 rok. W roku 2020 na statystycznego Polaka przypadało 9,6 litrów alkoholu. **Widać tutaj minimalny spadek w stosunku do roku 2019r.** W porównaniu z 2019r. spożycie zmniejszyło się o 0,18 litra. Polska Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) publikuje dane na temat spożycia od 1993 roku. W 1993 r. średnie spożycie wynosiło 6,52 litra, teraz to 9.6 litra, wzrost o 3.08 litra na przestrzeni 17 lat.

Dane GUS pokazują, że za wzrost odpowiadają wyroby spirytusowe. Pijemy mniej piwa. Jeszcze w 2019 roku było to 97,1 litra na osobę, a w 2020 r. było to 93,6 litrów.

Czy 2022 r. przyniesie kolejny wzrost spożycia?

A może pijemy więcej przez pandemię koronawirusa i lockdown, z którym mieliśmy do czynienia na początku epidemii? Z badania przeprowadzonego przez prof. Jana Chodkiewicza we współpracy z PARPA, opublikowanego w połowie roku 2020, wynika, że nie.

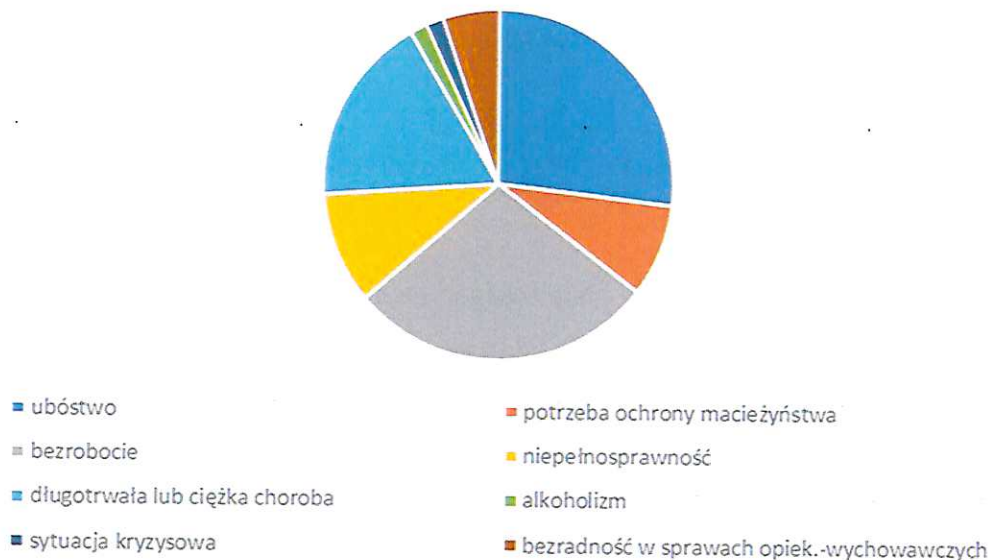
W trakcie epidemii koronawirusa 17 proc. Polaków zaczęła pić mniej, a 14 proc. zaczęła pić więcej.

Kwarantanna to czas kryzysu i trudnych emocji. Alkohol na krótką metę poprawia nastrój i daje nam takie różowe okulary i pozorną odporność na przykre zdarzenia w świecie zewnętrznym czy wewnętrznym. Ale tak naprawdę jest depresantem - pogarsza nastrój.

2. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W MIEŚCIE I GMINIE ŁAPY

Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców kraju i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiary i niszczycielskie działanie dają się obserwować wśród klientów pomocy społecznej. Gmina i miasto Łapy niestety nie są wolne od problemu alkoholizmu.

Powody przyznania pomocy społecznej

Dane Centrum Usług Społecznych w Łapach

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2020/2021 r. w większości łapskich szkół prowadzone były diagnozy spożywania alkoholu i substancji odurzających na podstawie których, można określić rozmiar ww. problemu wśród młodzieży.

Wszelkie działania w zakresie prowadzenia oddziaływań profilaktycznych (upowszechnianie sportu i rekreacji, programy profilaktyczne, itp.), są jedną z najskuteczniejszych form zapobiegania negatywnym zjawiskom występującym w miejscowych „placówkach oświatowych. Szczególnie ważną rolę odgrywają programy profilaktyczne, które realizowane są przez wszystkie szkoły na terenie Gminy i podlegają ciągłej ewaluacji, dzięki czemu na bieżąco uwzględniają istniejące w środowisku potrzeby. Zajęcia profilaktyczne na terenie szkół prowadzone są przez pedagogów szkolnych i psychologów i obejmują wybrane klasy. Ponadto prowadzone są zajęcia o charakterze wspierającym dla uczniów zagrożonych patologią i wykluczeniem społecznym w formie indywidualnej i grupowej w zależności od potrzeb.

W roku szkolnym 2020/2021 Szkoła Podstawowa w Uhowie zrealizowała następujące działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, palenia papierosów, przeciwdziałania narkomanii:

- pogadanki na temat wszelkiego rodzaju uzależnień (alkohol, nikotynizm, gry komputerowe, Internet, narkotyki);
- gazetka szkolna pod hasłem „Nie eksperymentuj” zawierająca informacje dotyczące: papierosów, e-papierosów, alkoholu i dopalaczy;
- zamieszczony na stronie szkoły artykuł naukowy „Problemy okresu dojrzewania”.

W szkole realizowano następujące programy edukacyjne:

- „Bieg po zdrowie” -program antytytoniowej edukacji zdrowotnej;
- „Znajdź właściwe rozwiązanie” mający na celu kształtowanie postaw prozdrowotnych i profilaktykę uzależnień;
- „Czyste powietrze wokół nas” - z zakresu edukacji antynikotynowej;
- „Nie pal przy mnie proszę” – z zakresu edukacji antynikotynowej.

W Szkole Podstawowej Nr 1 podczas godzin wychowawczych w klasach IV- VIII przeprowadzane były rozmowy z uczniami, którzy uświadamiani byli o zagrożeniach wynikających z uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. Badania i diagnozy nie były przeprowadzane ze względu na pandemię panującą w kraju.

W I Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza w Łapach od wielu lat powołany jest zespół nauczycieli, który realizuje program profilaktyczny dotyczący uzależnień od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji odurzających. W ramach tego programu prowadzone są pogadanki podczas godzin wychowawczych oraz ankiety diagnozujące poziom wiedzy i skalę problemu uzależnienia.

W Szkole Podstawowej Nr 3 w Łapach prowadzone są działania:

1. Informacyjne:

- udostępnianie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów, ich rodzin w przypadku używania środków i substancji odurzających np. przygotowanie tablicy informacyjnej dla rodziców i uczniów, porady i konsultacje pedagoga szkolnego;
- współpraca z przedstawicielami Policji w celu informowania o konsekwencjach prawnych związanych z naruszeniem przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

2. Profilaktyczne:

- Profilaktyka uniwersalna adresowana do uczniów:
 - programy profilaktyczne mające na celu opóźnienie lub zapobieżenie inicjacji tytoniowej dzieci i młodzieży oraz pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego;
 - realizowanie tematyki przeciwdziałania uzależnieniom na godzinach wychowawczych;
- Profilaktyka selektywna – adresowana do uczniów narażonych na rozwój zachowań ryzykownych.

3. Wychowawcze:

- Współpraca z rodzicami, wzmacnianie wśród uczniów więzi koleżeńskich, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych.

W szkole Podstawowej im. Jana Sobieskiego w Płonce Kościelnej z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii prowadzone są działania:

- obchody Światowego Dnia Bez Tytoniu
- w ramach określenia czynników chronionych i czynników ryzyka przeprowadzono badanie ankietowe dotyczące m.in. spożycia alkoholu, zażywania narkotyków i substancji odurzających, diagnozowano również kontakt uczniów z osobami podejmującymi eksperymenty z używkami oraz ich stosunek do podejmowania zachowań ryzykownych przez rówieśników;
- zajęcia w ramach programu profilaktyki „IMPACT” Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę
- podczas pracy zdalnej pedagog umieszczał na dysku google materiały wspierające uczniów w trudnym czasie izolacji, materiały edukacyjne skierowane do rodziców oraz nauczycieli. Były to np.: „Depresja bez tajemnic”, „Jak rozwijać pewność siebie?” , „Jak wzmacniać

poczucie własnej wartości?”, „Telefony zaufania”, „Presja rówieśnicza”, „Szkodliwe treści w Internecie- nie akceptuję, reaguję”;

- członkowie Zespołu Wychowawczego starali się realizować w miarę możliwości zdalnego nauczania zagadnienia zawarte w Szkolnym Programie Wychowawczo-Profilaktycznym;
- w ramach szeroko zakrojonych działań profilaktycznych zorganizowano 5-dniowy Festiwal Życzliwości- w formie wirtualnej i stacjonarnej podczas nauki hybrydowej;
- konsultacje dla rodziców prowadzone przez pedagoga szkolnego;
- systematyczna współpraca z rodzicami;
- w szkole działa Szkolne Koło Caritas, które poprzez angażowanie uczniów w działalność wolontarystyczną pełni funkcje profilaktyczne;
- uczniowie rozwijają się biorąc udział w zajęciach dodatkowych takich jak Szkolny Klub Sportowy czy koło szachowe;
- współpraca z Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii dla Młodzieży i Dorosłych ETAP w Białymstoku.

W Zespole Szkół Mechanicznych w Łapach z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii prowadzone są działania:

- W związku z nauczaniem zdalnym w szkole nie była prowadzona diagnoza zagrożenia wynikające z używania środków psychoaktywnych. Informacje na temat aktualnego stanu zagrożenia używkami były pozyskiwane w trakcie obserwacji, rozmów z uczniami i ich rodzicami.
- Na początku trwającego roku szkolnego przeprowadzono diagnozę wśród rodziców uczniów klas pierwszych, miała ona na celu wybranie tematyki zagadnień, które chcieliby, aby im przedstawiono w trakcie roku szkolnego. Rodzice, zagadnienia związane z profilaktyką, wymienili jako trzeci w kolejności. Może to wskazywać, że wśród uczniów klas pierwszych nie jest to nasilony problem.
- Na podstawie obserwacji i rozmów z uczniami i ich rodzicami, można zaobserwować, że w dalszym ciągu dużym zagrożeniem jest palenie tytoniu. Na podstawie wypowiedzi uczniów można zauważyć popularyzację picia piwa wśród młodzieży. Na terenie szkoły nie było sytuacji, przebywania ucznia pod wpływem alkoholu.

- W szkole systematycznie wspierani są rodzice w realizacji ich funkcji wychowawczej. W przypadku problematycznych zachowań młodzieży, rodzice są instruowani o sposobach kontrolowania, czy ich dziecko nie sięga po inne środki psychoaktywne.
- W szkole prowadzone były warsztaty o charakterze profilaktycznym. Realizatorami byli: wychowawcy klas, pedagog szkolny i aspiranci Komisarjatu Miejskiego Policji w Białymstoku.
- Systematycznie realizujemy zagadnienia z profilaktyki palenia tytoniu. Zajęcia na temat szkodliwości palenia i sposobów wychodzenia z uzależnienia. Profilaktyczne zajęcia na temat „Jak być wolnym od wpływu używek na własne życie?”, „Mechanizmy uzależnienia, co zrobić, aby nie wpaść w pułapkę?”
- Z uczniami, co do których wystąpiły podejrzenia, że mogliby zażywać jakieś środki, prowadzono indywidualną profilaktykę selektywną.
- Szkoła prowadzi profilaktykę alternatywną poprzez zapewnienie szerokiej gamy zajęć pozalekcyjnych w miarę zgłaszanych przez uczniów potrzeb.

Jak wynika z badań przeprowadzonych przez szkołę Podstawową nr 2 w Łapach problem spożywania alkoholu, substancji odurzających, narkotyków oraz palenia papierosów w szkole nie występuje.

W szkole prowadzone były działania profilaktyczne wśród uczniów:

- cykl pogadank na temat szkodliwości wszelkiego rodzaju uzależnień;
- spotkanie uczniów z policjantem na temat „Odpowiedzialność prawna nieletnich”
- udział uczniów klas I w „Akademii Bezpiecznego Puchatka”
- udział uczniów w programach propagujących zdrowy styl życia: „Program dla szkół”, „Zdrowo jem, wszystko wiem”, „Nie pal przy mnie proszę”

W Szkole Podstawowej w Łupiance Starej prowadzone są następujące działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii:

- ankiety diagnozujące w/w problemy na podstawie które wykazały ,iż problem spożywania alkoholu , substancji odurzających , narkotyków oraz palenia papierosów nie występuje
- ewaluacja programu wychowawczo-profilaktycznego;

- zajęcia profilaktyczne i spotkania ze specjalistami dla uczniów;
- zamieszczono przydatne informacje oraz porady dla rodziców i uczniów na platformie edukacyjnej
- uczestnictwo w programach i akcjach profilaktycznych:
 - „Nie pal przy mnie proszę”;
 - „Wrzesień miesiącem profilaktyki”;
 - „Program dla szkół”.
 - „Zdrowo jem , wszystko wiem”
 - „Znajdź właściwe rozwiązanie”

W obszarze działań zapobiegawczych, naprawczych i pomocowych w Łapach działają instytucje i organizacje, które osobom uzależnionym i ich rodzinom udzielają różnych form pomocy na różnych szczeblach. Należą do nich:

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łapach.

Do głównych zadań realizowanych przez Komisję należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a w szczególności:

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu:
 - dostarczanie informacji o prowadzeniu profesjonalnej terapii;
 - motywowanie i kierowanie do leczenia;
 - kierowanie na leczenie odwykowe i zajęcia terapeutyczne, itp.
- Udzielanie rodzinom, w których występuje problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:
 - zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego;
 - przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach nadużywania alkoholu z jednoczesnym występowaniem przesłanek powodujących rozkład życia rodzinnego;

- wzywianie na rozmowę osób, co do których wpłynęło zgłoszenie i pouczenie o konieczności zaprzestania ww. działań;
 - kierowanie na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;
 - przygotowywanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym;
 - niesienie pomocy członkom rodzin z problemem alkoholowym;
 - kontrola sytuacji dzieci wychowujących się w rodzinach z problemami alkoholowymi.
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży:
 - pomoc w zaopatrzeniu w materiały edukacyjne i informacyjne dotyczące problematyki uzależnień;
 - wspieranie, organizowanie i prowadzenie działań trzeźwościowych;
 - współorganizowanie, konsultowanie zajęć profilaktycznych, pomoc przy tworzeniu programów profilaktycznych.
- Nadzór nad ograniczeniem dostępności alkoholu między innymi poprzez organizację szkoleń instytucji, organizacji i osób fizycznych z zakresu ustawy o wychowaniu trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:
 - Ustalanie zasad wydawania i cofania zezwoleń oraz prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych:
 - przyjmowanie wniosków o środki finansowe;
 - opracowywanie preliminarza wydatków z Gminnego Funduszu Alkoholowego;
 - podział i zlecenie zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
 - dążenie do stworzenia zintegrowanego systemu profilaktyki gminnej - współpraca z przedstawicielami władz samorządowych, instytucji i organizacji na terenie.

1. Centrum Usług Społecznych w Łapach

Działania ośrodka koncentrują się na udzielaniu klientom pomocy, w postaci pieniężnej, rzeczowej (odzież, opał, żywność) oraz poradnictwa z zakresu spraw społecznych. Do zadań CUS należy również nadzór nad realizacją programów profilaktycznych związanych z tematyką uzależnień,

a także ich dofinansowywanie w miarę możliwości własnych oraz w wyniku pozyskania środków finansowych pochodzących z zewnątrz.

2. Świetlica Socjoterapeutyczna „Świat w Kolorach”

To placówka wsparcia dziennego działająca przy CUS, mieszcząca się w Łapach przy ul. Głównej 50. Realizuje swoje zadania poprzez prowadzenie działalności: socjoterapeutycznej, wychowawczej i profilaktycznej. Otacza swoją opieką dzieci z rodzin potrzebujących pomocy psychologicznej, borykających się z trudnościami wieku rozwojowego, zaburzeniami zachowania i trudnościami emocjonalnymi. Do Świetlicy uczęszczają dzieci w wieku od 6 do 16 lat.

Celami Świetlicy Socjoterapeutycznej są:

- pomoc dzieciom w stworzeniu bezpiecznego środowiska;
- zwiększenie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach w domu i poza domem;
- podnoszenie poczucia własnej wartości przez wzmocnianie mocnych stron dziecka;
- uczenie akceptowania i swobodnego wyrażania uczuć;
- uczenie planowania i organizowania codziennych zajęć stosownie do wieku dziecka;
- zaproponowanie sensownych sposobów spędzania czasu wolnego;
- uczenie poszanowania tradycji, ciągłości kulturowej;
- umożliwienie poznania mechanizmów choroby alkoholowej i jej wpływu na życie rodzinne, wdrażanie do samodzielności.

Świetlica Socjoterapeutyczna funkcjonująca w naszej gminie jest pozytywną grupą rówieśniczą w której dzieci uczą się poszanowania praw, norm i wartości. Przynależność do tej pozytywnej grupy rówieśniczej warunkuje wzmocnianie chroniących czynników a tym samym zmniejsza szanse na pojawianie się zachowań ryzykownych u dzieci i młodzieży.

Dzięki pozytywnej alternatywie zagospodarowania czasu wolnego dzieciom w placówce:

- udział w zajęciach kulinarnych;
- udział w zajęciach rozwijających pasje i zainteresowania;
- udział w zajęciach sportowych;

- udział w zajęciach teatralno-muzycznych;
- udział w zajęciach plastycznych;

eliminujemy motywy sięgania dzieci po używki takie jak: nuda, ucieczka od monotonności, brak zajęć, wewnętrzną pustką, poczucie bezsensu życia, ucieczka od samotności i lęku. (strategia alternatyw).

Czynnikiem chroniącym dzieci i młodzież przed uzależnieniami jest też istnienie silnej więzi emocjonalnej z rodzicami. W pracy w Świetlicy prowadzone są warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców rozwijające ich kompetencje rodzicielskie co ułatwia budowanie relacji i wzmacnia więź między rodzicami i dziećmi.

Placówka wspiera rodziców w sytuacjach trudnych, dotyczących aspektów wychowania, w kryzysowych sytuacjach. Wspólnie ustalany jest kierunek pracy z dzieckiem, dzielenie się osiągnięciami i porażkami. W życie społeczności świetlicowej włączane są całe rodziny poprzez udział w uroczystościach okolicznościowych.

Poprzez prowadzenie w Świetlicy zajęć socjoterapeutycznych i profilaktycznych eliminowane są kolejne motywy sięgania po używki poprzez wyposażenie dzieci w umiejętności i kompetencje społeczne przydatne w odpowiedzialnym podejmowaniu decyzji (strategia edukacyjna).

Umiejętności w które wyposażamy dzieci w Świetlicy poprzez zajęcia socjoterapeutyczne, profilaktyczne oraz wychowawcze:

- nauka budowania pozytywnych relacji rówieśniczych;
- kształtowanie umiejętności słuchania innych;
- doskonalenie umiejętności współpracy w grupie, pełnienia w niej różnych ról;
- uczenie się podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów;
- zaspokojenie potrzeby przynależności i akceptacji rówieśniczej;
- zaspokojenie potrzeby działania;
- rozpoznawanie uczuć przyjemnych i nieprzyjemnych u siebie oraz u innych osób;
- doskonalenie umiejętności wyrażania emocji adekwatnie do sytuacji;
- doskonalenie umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami;
- rozwijanie inteligencji emocjonalnej dzieci;
- tworzenie klimatu bezpieczeństwa i otwartości;

- doskonalenie umiejętności empatycznych;
- poznawanie swych mocnych i słabych;
- uświadomienie własnych ograniczeń i próbowanie pokonania ich;
- wzmacnianie poczucia własnej wartości poprzez dostarczanie pozytywnych informacji;
- zachęcanie do pozytywnego samorozwoju;
- rozwijanie umiejętności szanowania siebie i innych;
- utrwalanie pozytywnych postaw i zachowań.

3. Łapskie Stowarzyszenie Klubów Abstynenta Klub Abstynenta Przyszłość

Klub oferuje swoim członkom, a także ich rodzinom pomoc w zwalczaniu nałogu i pojawiających się w związku z tym problemach rodzinnych. Umożliwia także wymianę doświadczeń, stanowiąc tym samym grupę wsparcia dla swoich członków. Jej głównymi celami jest kształtowanie u swoich członków trwałych dążeń do całkowitego powstrzymania się od picia wszelkich napojów alkoholowych, zażywania tabletek psychotropowych i innych środków odurzających, propagowanie trzeźwego stylu życia oraz zmianę obyczajów w kierunku usuwania z życia rodziny i jednostki napojów alkoholowych i innych środków odurzających jako stałych składników zwykłych wydarzeń i różnych uroczystości, nawiązywanie ścisłej współpracy z placówkami lecznictwa odwykowego, zakładami pracy, a także z instytucjami i organizacjami zainteresowanymi działaniami podejmowanymi w celu zapobiegania alkoholizmowi i łagodzeniu jego skutków.

4. Komisariat Policji w Łapach

Funkcjonariusze Policji w Łapach prowadzili z ramienia jednostki systematyczne spotkania profilaktyczne w placówkach oświatowych poświęcone problematyce spożywania alkoholu, zażywania środków odurzających, palenia wyrobów tytoniowych w ramach których szczególny nacisk skoncentrowano na konsekwencjach jakie niosą za sobą wskazane używki. Cykliczne spotkania asystenta ds. Nieletnich i Patologii jak również dzielnicowych, z młodzieżą jak również rodzicami, miały na celu poszerzenie problematyki odpowiedzialności prawnej nieletnich zarówno w obszarze przejawów demoralizacji, czynów karalnych/zabronionych powiązanych z przytoczonymi w/w zagadnieniami. Stała współpraca z kadrą pedagogiczną, dyrekcją szkół,

rodzicami, kadram pracowniczą CUS służyły pedagogizacji mającej na celu poszerzenie zakresu kompetencyjności w zakresie rozpoznania źródła zagrożenia, diagnozy przejawów demoralizacji, czynów karalnych, a w dalszym następstwie wyposażenie uczestników w umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Całoroczne spotkania funkcjonariuszy z KP w Łapach dotyczących młodzieży sprawiającej problemy wychowawcze, służyły wsparciu kompetencji rodzicielskich, wypracowaniu strategii działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych zarówno w obszarze współpracy z pracownikami CUS jak również Sadu Rodzinnego. Komisariat uczestniczy w posiedzeniach grup roboczych, Zespołu Interdyscyplinarnego i GKRPA w Łapach

Działania realizowane przez Komisariat Policji w Łapach sprzyjały szeroko rozumianej profilaktyce społecznej przyczyniającej się wzmocnieniu rodziny i ich kompetencji rodzicielskich.

5. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Działa on na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Burmistrzem Gminy Łapy, a podmiotami, których przedstawiciele zostaną powołani w skład zespołu. Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego realizowane są przede wszystkim poprzez:

- ocenę sytuacji problemowej osoby indywidualnej, rodziny lub środowiska oraz wypracowanie sposobu postępowania, który będzie miał na celu przywrócenie integralności rodziny bądź środowiska, a także możliwości realizowania ich funkcji;
- podejmowanie interwencji w przypadku przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu jej powstrzymanie;
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy;
- inicjowanie przedsięwzięć mających na celu zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- monitoring, superrewizję i ewaluację procesów wdrażania przez jednostki, instytucje zajmujące się problemem przemocy domowej procedur wypracowanych przez Zespół;
- realizowanie działań informacyjnych wśród mieszkańców gminy Łapy na temat problemu przemocy oraz tworzenie lokalnych programów i kampanii profilaktycznych;
- inicjowanie badań, diagnoz środowiskowych oraz analiza danych, które dotyczą prac Zespołu i stanowią dla niego źródło informacji.

6. Placówki oświatowo – wychowawcze

Poprzez programy edukacyjne kształtujące postawy i umiejętności ważne dla zdrowego i trzeźwego życia prowadzone są profilaktyczne oddziaływania wobec dzieci i młodzieży. Prowadzenie na terenie szkół programów profilaktyczno-wychowawczych, a także prelekcji nt. uzależnień, przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej przedstawień teatralnych dla dzieci i młodzieży odpowiadającym standardom wyznaczonym przez technologie.

3. ZADANIA DO REALIZACJI, PODSTAWOWE KIERUNKI DZIAŁANIA

Głównym celem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Miasta i Gminy Łapy na rok 2022 jest ograniczenie skali występujących na terenie miasta i gminy uzależnień oraz ich negatywnych następstw, w szczególności przemocy w rodzinie. W dążeniu do jego realizacji niezbędne jest sformułowanie szczegółowych celów:

1. Rozpoznawanie problemów na terenie gminy oraz potrzeb lokalnego środowiska w zakresie pomocy w ich rozwiązywaniu;
2. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów:
 - poszerzanie oferty realizowanych programów,
 - poszerzanie wiedzy społeczności lokalnej ukierunkowanej na zwrócenie uwagi na problem używania alkoholu, narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież,
 - poszerzanie umiejętności rodziców w zakresie ich kompetencji wychowawczych w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci,
 - poszerzanie wiedzy osób zajmujących się działaniami profilaktycznymi na temat szkodliwości alkoholu, narkotyków i „dopalaczy” oraz obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa;
3. Zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują:
 - stwarzanie warunków do prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym, narkotykowym i dotkniętych przemocą domową oraz wyrównywanie ich szans,
 - zwiększanie kompetencji osób pomagających dzieciom i pracujących z rodzinami dotkniętymi problemem uzależnień,

- poprawa funkcjonowania dorosłych członków rodzin osób uzależnionych oraz pijących szkodliwie i ryzykownie;
4. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z istniejącymi problemami:
- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, osób współuzależnionych oraz osób uwikłanych w przemoc,
 - poszerzanie wiedzy na temat szkód zdrowotnych wynikających z picia szkodliwego oraz uzależnienia od alkoholu i narkotyków, w tym wspieranie instytucji zajmujących się problematyką uzależnień;
5. Edukacja publiczna w zakresie:
- informowania o konsekwencjach nadużywania alkoholu, narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych,
 - promocji zdrowego stylu życia, trzeźwości i abstynencji,
 - prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

Warunkiem niezbędnym do osiągnięcia celów Programu, jest realizacja następujących zadań:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków;
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą;
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży;
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

4. ODBIORCY PROGRAMU

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych swym zasięgiem obejmuje wiele grup docelowych.

Odbiorcami programu są:

- osoby uzależnione, współuzależnione, doznające przemocy oraz osoby stosujące;
- rodziny osób uzależnionych, współuzależnionych doświadczających przemocy i stosujących przemoc;
- osoby i rodziny ze środowisk zagrożonych uzależnieniem i przemocą;
- dzieci i młodzież;
- rodzice i opiekunowie;
- specjaliści pracujący z uzależnionymi, współuzależnionymi, doświadczającymi przemocy lub osobami z grup ryzyka;
- mieszkańcy Gminy Łapy.

5. REALIZATORZY PROGRAMU

Jednostką organizacyjną odpowiedzialną za prawidłową realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani na terenie Miasta i Gminy Łapy na rok 2022 jest Centrum Usług Społecznych w Łapach.

Współrealizatorami programu będą m.in.:

1. Urząd Miejski w Łapach
2. Rada Miejska w Łapach.
3. Dom Kultury w Łapach.
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
5. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Łapach
6. Podstawowa Opieka Zdrowotna.
7. Policja.
8. Poradnia Psychologiczna- Pedagogiczna
9. Szkoły
10. Kluby Abstynenckie.
11. Lokalne media.
12. Organizacje pożytku publicznego.
13. Kościoły oraz inne podmioty.

6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Głównym źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Miasta i Gminy Łapy stanowią dochody gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze w roku 2022 zgodnie z art. 18² Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz dodatkowo środki pozyskane z innych źródeł m. in. z dotacji celowych z budżetu państwa.

Zadania finansowane mogą być również z dotacji celowych, a także darowizn, zapisów i innych wpływów od osób prawnych i fizycznych, jak też środków pozyskanych z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Miasta i Gminy Łapy realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy.

Członkowie Komisji otrzymują wynagrodzenie za każde potwierdzone przez Przewodniczącego uczestnictwo w posiedzeniu Komisji w wysokości: przewodniczący, zastępca i sekretarz Komisji – 7% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego z poprzedniego kwartału ogłoszonego przez Prezesa GUS, pozostali członkowie komisji – 6% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego z poprzedniego kwartału ogłoszonego przez Prezesa GUS.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE I WNIOSKI

Zakres działań może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczanych na ich realizację.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii oraz z wytyczne zawarte w Narodowym Programie Zdrowia nakładają na gminę obowiązek corocznego uchwalania i realizowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii. W Programie na rok 2022 przewidziano kontynuację zadań realizowanych w 2021 roku, jak również podjęcie nowych przedsięwzięć. Uwzględniono przede wszystkim zadania związane z prowadzeniem profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień. Działania profilaktyczne kierowane są głównie do dzieci i młodzieży m.in. poprzez wspieranie placówek oświatowych i świetlic środowiskowych. Konkretna pomoc w walce z uzależnieniem kierowana będzie nadal do osób dorosłych i ich rodzin poprzez działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Powyższy program oparty jest na wiodącej i podmiotowej roli współpracujących ze sobą instytucji pomocy profesjonalnej i organizacji pozarządowych oraz dobieraniu specyficznych metod do rozwiązywania konkretnych problemów. Obejmuje swoim zasięgiem także problemy związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Należy podkreślić, że w opisach działań realizowanych w ramach tego programu rzadko akcentowane jest pojęcie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, co może mylnie sugerować, że ten aspekt problemów alkoholowych jest niedostrzegany lub niedoceniany. Wydaje się że większość działań profilaktycznych, korekcyjnych i terapeutycznych związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych odgrywa istotną rolę także w rozwiązywaniu problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego. Istnieje wiele przykładów pokazujących, w jaki sposób skuteczna i profesjonalna terapia wspomagana samopomocową działalnością klubów abstynenckich i grup AA przyczynia się nie tylko do uratowania życia wielu ludziom, ale i wywołuje pozytywne zmiany związane z przewyciężaniem bezrobocia i nędzy tych osób oraz ich rodzin. Niewątpliwie program nie wyczerpuje wszystkich działań, lecz ze względu na jego otwarty charakter można w każdej chwili uwzględniać celowe działania. W chwili obecnej, na podstawie analizy dostępnych danych uwzględniono te najpilniejsze i najważniejsze. W doborze takiego wachlarza działań najważniejszym kryterium wyboru były praktyczne możliwości realizacji działań. Rzeczywistość społeczna, dynamika zmian w mentalności społeczeństwa i zmiany właściwych ustaw i innych aktów prawnych zweryfikują, które założenia należy zmodyfikować i jak usprawnić realizację programu. Autorzy Programu mają jednak nadzieję, że oprócz wskazania konkretnych działań w ramach przyjętych celów Programu, wyzwoli on aktywność wielu grup, poprawi komunikację społeczną i podwyższy stopień współuczestniczenia w rozwiązywaniu trudnych społecznych problemów. Akceptacja wspólnie przyjętych rozwiązań przedmiotowego Programu przyczynić się powinna do odpowiedzialności za wyniki, a także pozwolić na korektę projektów w trakcie ich realizacji. Jednak nadrzędnym celem, przy wprowadzaniu jakichkolwiek zmian i poprawek, musi być dobro mieszkańców miasta i Gminy.